

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Demografija	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: dr. Daumantas Stumbrys Kitas (-i):	Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji		privalomas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	1 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Dalyko paskirtis –		
Bendrosios kompetencijos:		
<ul style="list-style-type: none"> • Gebėjimas rasti, analizuoti ir sisteminti informaciją iš įvairių teorinių ir empirinių šaltinių. • Gebėjimas kūrybiškai spręsti su studijuojamu dalyku susijusias problemas. • Gebėjimas panaudoti savo profesinį žinojimą sprendžiant socialines problemas. • Gebėjimas dirbti savarankiškai ir grupėje: gebėjimas dirbti savarankiškai ir bendrauti bei bendradarbiauti, atliekant užduotis • Gebėjimas raštu ir žodžiu bendrauti profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai. 		
Dalykinės kompetencijos		
<ul style="list-style-type: none"> • Demografinių teorijų žinojimas, gebėjimas jas taikyti demografinių procesų ir jų problemų analizei. • Gebėjimas rasti, analizuoti ir sisteminti demografinius procesus iliustruojančią empirinę demografinę statistinę bei tyrimų informaciją, įvertinti duomenų kokybę, analizei pasitelkti tinkamus metodus • Gebėjimas teoriniu lygmeniu vertinti demografinės ir visuomenės raidos sąsajas istoriniame ir konkrečiaus periodo kontekste, identifikuoti demografines problemas ir jas iliustruoti empirine informacija • Gebėjimas taikyti demografines teorines prielaidas vertinant demografinių procesų raidą ir problemas lokaliu ir globaliu lygmeniu • Gebėjimas suprasti demografinės raidos iššūkius viešėjai politikai ir identifikuoti pagrindines gyventojų (demografinės) politikos kryptis 		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės taikyti demografines teorijas ir pasitelkti tinkamus empirinius duomenis bei metodus vertinant demografinių procesų raidą ir veiksnius	Paskaitos, informacijos paieškos, diskusijos seminaruose, savarankiškas darbas	Testo, egzamino raštu, pranešimo pristatymo vertinimas
Gebės vertinti demografinę situaciją, identifikuoti	Paskaitos, diskusijos	Analizės rezultatais pagrįstų

problemas ir išskirti pagrindines gyventojų (demografinės) politikos kryptis	seminaruose, viešai prieinamos informacijos analizė, rezultatų pristatymas seminaruose	siūlymų formulavimo, pranešimo pristatymo vertinimas
Gebės vertinti nacionalinio, regioninio ir globalinio lygmens demografinės raidos bruožus, identifikuoti jų sąryšį su visuomenės išsivystymo lygiu, socialine ir ekonomine plėtra	Paskaitos, teorinės ir empirinės literatūros analizė	Testo, egzamino raštu vertinimas
Gebės dalyvauti diskusijose, atliktą demografinę analizę pristatyti auditorijai	Pranešimo pristatymas ir diskusijos seminarų metu	Pranešimo pristatymo ir diskusijų seminarų metu vertinimas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įvadinė paskaita.	2						2	8	Susipažinimas su kurso programa. Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Temų pranešimams pasirinkimas.
2. Demografinės minties raida. Demografinių procesų ryšys su visuomenės sociokultūrine, ekonomine, technologine raida Paminėtos demografinės raidos teorijos: pirmo ir antro demografinio perėjimo teorijos	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
3. Pagrindiniai informacijos šaltiniai apie gyventojus, demografinę raidą, įvairius demografinius procesus. Pagrindinių demografinių procesų indikatorių sistema, duomenų patikimumo ir rodiklių informatyvumo problema. Nacionaliniai ir tarptautiniai duomenų šaltiniai apie gyventojus ir demografinę raidą.	2		2				4	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
4. Gimstamumas, gimstamumo kitimas istoriniame visuomenės raidos kontekste ir lyginamasis vertinimas. Gimstamumo veiksniai. Gimstamumo kitimo ir veiksnių teorijos.	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
5. Mirtingumo kitimas istoriniame visuomenės raidos ir įvairių šalių mirtingumo kitimo kontekste. Mirtingumo kitimo prielaidos ir veiksniai. Mirtingumo diferenciacija. Epidemiologinio perėjimo ir sveikatos perėjimo teorijos, raiška, regioninės deformacijos, lyginamieji vertinimai.	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
6. Gyventojų migracijos raida ir veiksniai istoriniame ir pastarųjų pokyčių kontekste. Migracijos raidos ir veiksnių teorijos ir raiška. Gyventojų migracijos tipai, kryptys, srautai, juos	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas.

formuojantys veiksniai.									Pranešimo pristatymui rengimas.
7. Demografinių procesų raida ir gyventojų amžiaus struktūrų evoliucijos teoriniai modeliai, praktinė raiška, lyginamasis vertinimas. Visuomenės senėjimas, senėjimo prielaidos, raiška, pasekmės.	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
8. Gyventojų (demografinė) politika: esmė, struktūra, prioritetai. Gyventojų politikos sampratos ir raiškos kitimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
9. Demografinių procesų ir gyventojų struktūrų ateities projektuojamų variantų interpretacijos ilgalaikės demografinės raidos, dabartinės situacijos ir gyventojų politikos efektyvumo kontekste: nacionalinė ir tarptautinė perspektyva.	4		2				6	8	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas. Pranešimo pristatymui rengimas.
10. Pasirengimas egzaminui								15	Savarankiškas paskaitų bei papildomos medžiagos studijavimas.
Iš viso	32		16				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Pranešimo pristatymas, dalyvavimas grupinėse užduotyse ir diskusijose seminario metu	20	Semestro metu, sutartu laiku	<ul style="list-style-type: none"> gebėjimas tinkamai iškelti pasirinktos problemos tyrimo klausimus savo nuomonės argumentavimas ir pagrindimas kalbos aiškumas, nuoseklumas pristatymo reikalavimų laikymasis pasiūlymų, rekomendacijų pagrįstumas, inovatyvumas pateikimo kokybė (stilius, kalba, apipavidalinimas). argumentuotas dalyvavimas diskusijose tinkamas demografinių teorijų taikymas; tinkamas demografinių duomenų pateikimas ir interpretavimas
Namų darbų (esė tekstų) parengimas, recenzavimas, aptarimas, dalyvavimas diskusijose seminarų metu	30	Semestro metu, sutartu laiku	<ul style="list-style-type: none"> gebėjimas glaustai pateikti nagrinėtos literatūros esmę raštu ir žodžiu; teksto ir kalbos aiškumas, nuoseklumas; teksto ir pristatymo reikalavimų laikymasis; pateikimo kokybė (stilius, kalba, apipavidalinimas); argumentuotas dalyvavimas diskusijose; tinkamas demografinių teorijų taikymas; tinkamas demografinių duomenų pateikimas ir interpretavimas
Tarpinis atsiskaitymas – testas (uždarieji ir atvirieji klausimai)	25	Semestro metu, sutartu laiku	<ul style="list-style-type: none"> gebėjimas taikyti demografines teorijas gebėjimas analizuoti empirinius demografinius duomenis gebėjimas vertinti demografinių procesų raidą ir veiksnius išsamumas, nuoseklumas gebėjimas išskirti esminius argumentus
Egzaminas – testas (uždarieji ir nedalyvavus)	25	Sesijos metu	<ul style="list-style-type: none"> gebėjimas taikyti demografines teorijas gebėjimas analizuoti empirinius demografinius duomenis gebėjimas vertinti demografinių procesų raidą ir veiksnius

atvirieji klausimai)	tarpiniame atsiskaityme – 50)	<ul style="list-style-type: none"> išsamumas, nuoseklumas gebėjimas išskirti esminius argumentus
----------------------	-------------------------------	--

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Peeples, L.	2025	Is collapsing fertility really the end of the world?	Nature, 644 (8077), 594-596.	https://doi.org/10.1038/d41586-025-02615-6
Jdanov, D., & Jasilionis, D.	2024	Optimistic versus pessimistic scenarios for future life expectancy	Nature Aging, 4(11), 1524-1526	https://doi.org/10.1038/s43587-024-00722-z
United Nations	2024	World Population Prospects 2024. Summary of Results		New York, https://population.un.org/wpp/assets/Files/WPP2024_Summary-of-Results.pdf
Adler, M. A., & Lenz, K.	2023	The Changing Faces of Families Diverse Family Forms in Various Policy Contexts		Routledge, https://doi.org/10.4324/9781003193500
Stumbrys, D., Telksnys, T., Jasilionis, D., Liutkutė Gumarov, V., Galkus, L., Goštautaitė Midttun, N., & Štelemėkas, M.	2020	Alcohol-related male mortality in the context of changing alcohol control policy in Lithuania 2000–2017	Drug and alcohol review, 39(7), 818-826 psl.	https://doi.org/10.1111/dar.13059
Eurostat	2020	Ageing Europe	2020 Edition	https://doi.org/10.2785/628105
United Nations	2019	World Urbanization Prospects The 2018 Revision		https://population.un.org/wup/assets/WUP2018-Report.pdf
Furstenberg, F. F.	2019	Family change in global perspective: How and why family	Family Relations, 68(3), pp. 326-341	https://doi.org/10.1111/fare.12361

		systems change		
Tereškinas, A. and Maslauskaitė, A.	2017	Išsiskyre vyrai ir poskyrybinės tėvystės modeliai	Kultūra ir visuomenė: socialinių tyrimų žurnalas, 2017, nr. 8 (1), p. 11-33	https://www.vdu.lt/cris/bitstreams/b49bc1cd-8fdd-4dca-a192-11bbfd293123/download
Jasilionis, D., Stankūnienė, V., Maslauskaitė, A., Stumbrys, D.	2015	Lietuvos demografinių procesų diferenciacija		Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras. https://www.lstc.lt/wp-content/uploads/2019/04/demografiniu_procesu_diferenciacija_visas.pdf
Holdsworth, C., Finney, N., Marshall, A. and Norman, P.	2013	Population and society		SAGE, https://us.sagepub.com/en-us/nam/population-and-society/book226572
Stankūnienė V., A.Maslauskaitė, M.Baublytė	2013	Ar Lietuvos šeimos bus gausesnės?		Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras https://lstc.lt/wp-content/uploads/2019/04/Lietuvos_seimos_visas.pdf
Piché, V. and Dutreuilh, C.	2013	Contemporary migration theories as reflected in their founding texts	Population, 68(1), pp.141-164	https://doi.org/10.3917/popu.1301.0153
Graham H.	2009	Understanding Health Inequalities		McGraw-Hill Education
Marmot M.	2006	Health in an unequal world	Lancet; 368: 2081–94	https://doi.org/10.1016/S0140-6736(06)69746-8
Van De Kaa D. J.	1987	Europe's second demographic transition.	Population bulletin, 42(1), 1–59	https://estvitalesydemografia.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/04/europec2b4s-second-demographic-transition.pdf
Abdel, O.	1971	The epidemiologic transition: a theory of the epidemiology of population change	Milbank Memorial Fund Quarterly, 49(4), pp. 509-538	https://doi.org/10.1111/j.1468-0009.2005.00398.x
Papildoma literatūra				
Stankūnienė V., Baublytė M., Žibas K.; Stumbrys D.	2016	Lietuvos demografinė kaita. Ką atskleidžia gyventojų surašymai?		VDU, https://www.vdu.lt/cris/bitstreams/40828bf8-17e9-46a4-9a44-3380e349fac6/download
Kanopienė V.	2008	Socialinė demografija		Vilnius MRU https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/f2ca017d-b732-4e2f-b97d-a281b8a235ae/content

Jasilionis, D.,	2003	Lietuvos gyventojų mirtingumo raida – epidemiologinio perėjimo teorijos išimtis	Filosofija. Sociologija, Nr. 2/2003 p. 63-67	https://mokslozurnalai.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2003/2/F-63.pdf
Jonkarytė A.	2002	Antrojo demografinio perėjimo teorijos bruožai	Filosofija, sociologija, 2002, Nr. 3, p. 35-42.	https://mokslozurnalai.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2002/3/35-42.pdf